

Høringsmottaker

Anne Marie Sveipe

Seniorrådgiver, Innlandet fylkeskommune

Innlandsporteføljen, v. prosjektleder Inga Blæsterdalen, Statsforvalteren i Innlandet

Høringsinnspill Regional plan for energi, klima og miljø i Innlandet

Vi tillater oss med dette å oversende høringsuttalelse på vegne av prosjektet Innlandsporteføljen.

Innlandsporteføljen er et felles prosjekt eid av Innovasjon Norge Innlandet, Statsforvalteren i Innlandet og Innlandet fylkeskommune, i samarbeid med EY. Prosjektet har som målsetting å identifisere innovasjonsprosjekter som bidrar med reduserte klimagassutslipp, mer effektiv og sirkulær ressursbruk og lønnsom næringsutvikling i hele Innlandet.

Innlandsporteføljen jobber nedenfra og opp og bygger innsikt og kunnskap gjennom bred involvering av sentrale næringsaktører, kommuner, forskningsmiljø, energiprodusenter og utviklere av næringsarealer i hele Innlandet.

Regional plan for klima, miljø og energi i Innlandet har som ambisjon «å utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for innlandet». [11](#) **Vårt viktigste høringsinnspill er at planen må gjennomarbeides for å også utforme en offensiv, konkret og koordinert fornybar energipolitikk.**

Vi har disponert høringsinnspillet slik:

1. Konkrete innspill og formuleringer til Regional plan for klima, energi og miljø
2. Bakgrunn og begrunnelse for innspillene

1. Konkrete innspill til Regional plan for klima, energi og miljø

Basert på Innlandsporteføljens overordnede anbefalinger og foreløpige konklusjoner (begrunnet under punkt 2), anbefaler vi følgende presiseringer/korrigeringer i planutkastet:

- **1.2. Forslag til nytt tiltak (1.2.3, evt. legges dette under punkt 6):** Stille krav til at større Industriområder satt av til næringsutvikling skal ha en spillvarmestrategi. Begrunnelse: Overskuddsenergi fra industriproduksjon kan med fordel benyttes bedre for å redusere energiforbruk og utslipp. Ansvarlig: Statsforvalteren, kommuner og Innlandet fylkeskommune. Samarbeidspartnere: næringslivet og utviklere av næringsarealer.
- **1.2. Forslag til nytt tiltak:** Det skal stilles krav til at nye inngrep og etableringer verifiserer lokal verdiskapingseffekt og sysselsettingspotensial. Begrunnelse: Et premiss for regional innovasjon og næringsutvikling i Innlandet er at verdiskapingen skjer og sysselsetter lokalt. Ansvarlig: kommuner, Innlandet fylkeskommune, Innovasjon Norge og Statsforvalteren. Samarbeidspartnere: næringsliv og næringsutviklere.
- **5.1. Arealregnskap – dette punktet må presiseres.** Vet vi hva det vil innebære, og hvordan vi skal håndtere det? Det et kunnskapsbehov for hva dette vil innebære i praksis for planarbeidet. Dette bør utredes.
- **6.1. Forslag til nytt tiltak:** Det skal legges til rette for at lokalprodusert energi skal kunne benyttes lokalt. Begrunnelse: lokale inngrep skaper lokal verdiskaping og mindre tap i

overføringsnettet. Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune, Statsforvalteren. Samarbeidspartnere: næringslivet, kommuner.

- **6.2. Forslag til nytt tiltak:** Utrekede mulighetsrommet for produksjon av biogass i Innlandet og potensial i aktuelle råstoffer, nye teknologier og klimanytte. Begrunnelse: nye [studier](#) tallfester dagens nasjonale biogasspotensial til 6 TWh, og estimerer at dette kan mangedobles. Det største potensialet ligger i husdyrgjødsel, biologisk avfall og kloakkslam. Som Norges største skog- og landbruksfylke er Innlandet rikt på biorestforekomster og biogass kan potensielt utgjøre en viktig del av den regionale energimiksen framover. Ansvar: Innlandet fylkeskommune, Innovasjon Norge (Bionova) og Statsforvalteren i Innlandet. Samarbeidspartnere: Norsk Landbruksrådgiving, NIBIO, BioValley.
- **6.7. Forslag til ny strategi:** Innlandet produserer ny fornybar energi der det er hensiktsmessig og miljømessig skånsomt.

Forslag til nye tiltak under strategi 6.7:

- **6.7.1:** Kartlegge potensialet for ny fornybar energiproduksjon i Innlandet (sol-, bio-, og vindenergi), med fokus på å identifisere og tilrettelegge for utbygging av egnede energiteknologier ved eller på områder der energiproduksjonen kan utnyttes lokalt. Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren i Innlandet. Samarbeidspartnere: Energiprodusenter og nettselskaper
- **6.7.2:** Kartlegge flaskehalsene i energiforsyningssystemene. Begrunnelse: Ansvarlig: Innlandet fylkeskommune, Statsforvalteren i Innlandet. Samarbeidspartnere: Elvia og Statnett.
- **6.7.3:** Arbeide for at ny, fornybar energiproduksjon prioriteres i investeringsplaner for det regionale kraftnettet. Begrunnelse: Energiprodusentene oppgir at tilknytning til- og kapasitet i- det regionale og nasjonale nettet er en vesentlig barriere for utvikling av ny, fornybar energiproduksjon. Elvia og NVE bør oppfordres til å prioritere nye produksjonstilknytninger til nettet fremfor i rekkefølge vurderinger for netttiltak, og så langt det er mulig knytte slike prosjekter til eksisterende industriområder. Ansvarlig: Fylkeskommunen, politisk og administrativt. Samarbeidspartnere: NVE og Elvia.
- **6.7.4:** Etablere et strategisk partnerskap mellom regionale myndigheter, energiprodusenter, nettaktører, og utviklere av prioriterte industriområder. Begrunnelse: For å sikre rask fremdrift av nødvendig energinfrastruktur i tilknytning til industriområdene. Fokus bør være på å fremme behov og prioritering inn mot nasjonale myndigheter og energiaktører. Ansvarlig: Politisk og administrativ ledelse Innlandet Fylkeskommune og Statsforvalteren i Innlandet. Samarbeidspartnere: Energiprodusenter, nettaktører og utviklere av prioriterte industriområder.
- **3.2.1 (punkt 5, side 23):** Her bør det presiseres hva som skal vektles tyngst. Det er forskjell på hva som vektlegges og hva som vektlegges høyt. Vi er avhengig av utbygging av mer fornybar energi for å bli mer bærekraftige og for at Innlandet skal kunne attrahere nye grønne industriprosjekter. Av og til er det for totalmiljøet mer bærekraftig å bygge ut fornybar energi enn det er for lokalmiljøet. Her må man løfte blikket og gjøre en totalvurdering hvor miljøgevinsten i et større perspektiv vektles tyngre enn det det konkrete inngrepet vurdert i lokal skala.

Commented [SB1]: og for at Innlandet skal kunne attrahere nye grønne industriprosjekter.

2. Bakgrunn og begrunnelse for innspillene

Planutkastet skal bidra til å realisere Innlandets langsiktige utviklingsmål oppsummert i visjonen "Innlandet - eventyrlige muligheter".

Regional plan for Klima, miljø og energi har definert “innovasjon og næringsutvikling” som ett av seks satsingsområder for å realisere planens overordnede målsettinger. Innlandsporteføljen, og prosjektene som identifiseres der, har en innretning som vil få betydning for (nær) samtlige av planens satsingsområder.

Det er en forutsetning at innovasjonsprosjektene skal ha positive virkninger for flere av planens satsingsområder:

Satsingsområde 1: *Innovasjons og næringsutvikling for grønn omstilling i Innlandet.* Innlandsporteføljen vil prioritere prosjekter med høyt verdiskapingspotensial og som svarer opp kriterier gitt i EUs taksonomi og verdikjedene identifisert i Grønt industriløft.

Satsingsområde 2: *Arealbruk:* Innovasjonsprosjektene skal redusere behovet for arealinngrep ved å prioritere utvikling i eksisterende næringsarealer og industriområder.

Satsingsområde 3: *Redusere klimagassutslipp:* Innlandsporteføljen forutsetter at innovasjonsprosjektene må generere varer og tjenester med vesentlige lavere klimagassutslipp enn konkurrerende produkter

Satsingsområde 5: *Natur- og kulturmiljø:* Innlandsporteføljen sine innovasjonsprosjekter skal ha eksplisitte ambisjoner om sirkulær verdiskaping, enten ved økt andel av gjenbrukte materialer, design for gjenbrukbare produkter, økt kommersialisering av sidestrømmer eller gjenbruk av spillressurser i produksjonsprosessene. Prosjektene bidrar slik til redusert belastning fra utvinning av ressurser.

Satsingsområde 6: *Omstilling til - og bruk av fornybar energi:* Innlandsporteføljen prioriterer energieffektive prosjekter hvor gjenbruk av spillvarme, utnyttning av bergvarme, integrasjon av smarte energisystemer og integrasjon av fornybar energiteknologi der det er hensiktsmessig og skånsomt og energien kan benyttes lokalt er sentrale virkemidler for å oppnå lønnsomhet.

Prosjektet har etablert kontakt med over 300 bedrifter og gjennomført en lang rekke møter i samtlige av Innlandets planregioner. Prosjektet vil bli slutført og lansert 6 juni 2023, og er tatt inn i den regionale planens handlingsdel i flere av punktene.

Med om lag to måneder igjen av prosjektet, avtegner det seg noen tentative konklusjoner som bør inngå som grunnlag for innarbeiding av høringsinnspillene. De mest sentrale er:

- Innlandet er industriregion, med industrielle kompetansemiljøer med store vekstambisjoner i samtlige av Innlandets delregioner.
- Industrimiljøene ser store vekstmuligheter som følge av økte miljøkrav, og har investeringsplaner for å utvikle produkter med lavt karbonavtrykk og effektiv materialutnyttning
- En avgjørende forutsetning for å utnytte dette mulighetsrommet er tilgang til fornybar energi til konkurransedyktige vilkår.
- Energiprodusentene ser på sin side store muligheter for å utvikle ny fornybar energiproduksjon i Innlandet, og ser positivt på å knytte utviklingen av slik kapasitet tett til verdiskapende aktiviteter i Innlandet.
- En offensiv strategi for fornybar energiproduksjon – kombinert med en klar prioritering av lokal industri som genererer lokal verdiskaping – vil gi et sterkt konkurransefortrinn for Innlandet og bidra til å sikre sosial og økonomisk robusthet i store deler av regionen.

Energikrise og klimakrise

Siden oppstart av planprogram for Innlandet i juni 2021 har vi opplevd et krigsutbrudd, en energikrise og to somre som for alvor har gitt varsler om dramatiske konsekvenser av klimaendringene.^[2] Nasjonale

ambisjoner om elektrifisering og etablering av ny, elektrisitetsbasert industri innebærer at energiutfordringene vil vedvare og øke i omfang. Statnetts prognoser over energiforbruk og produksjon viser at Norge går mot kraftunderskudd allerede fra 2027.^[3] Regjeringens Energikommisjonen har pekt på behov for en radikal tempoendring i utbyggingen ny, fornybar energi:

«Skal klimamålene nås, betyr dette massive behov for mer fornybar kraft. Landtransporten skal elektrifiseres og sjøtransporten trenger utslippsfritt drivstoff basert på fornybar kraft. Dagens industri basert på fossile brenslere skal gjennom det grønne skiftet. Ny grønn industri skal etableres. Vi er på vei inn i en ny tid som krever en omfattende omlegging av energisystemet, og vi har dårlig tid. Vi snakker ikke lenger om å øke takten. Vi må opp i et tempo vi ikke har sett før.»^[4]

Energikommisjonen har identifisert et grunnlag for økt kraftproduksjon på 40 TWh fra 156,9 TWh i dag – eller en økning på om lag 25 prosent, og har pekt på tiltak for å redusere forbruk på inntil 20 TWh innen 2030.

Innlandet hadde i 2020 en produksjon på 11,2 TWh, men har forutsetninger for en sterkere produksjonsvekst enn nasjonale målsettinger formulert i Energikommisjonen. Innlandet er en arealrik region

Innlandet har unike fortrinn i å legge til rette for økt fornybar energiproduksjon. Regionen rår over store arealer som egner seg for både økt sol- og vindkraftproduksjon, disponerer komplette biobaserte verdikjeder som kan levere råstoff til biobasert energiproduksjon, og har ledende kompetansemiljøer innenfor vannkraftproduksjon som kan videreutvikle eksisterende kraftsystemer.

Forutsetningene for å utvide energieffektiv industriproduksjon er svært gode. Regionen er som en av få i Europa, karbonpositiv, og produserer i dag et overskudd av fornybar energi. Industrimiljøene i Innlandet har offensive ambisjoner om å utvikle neste generasjons produkter som på vesentlig vis reduserer klimagassutslippene fra produkter som etterspørres i globale markeder.

Gjennom arbeidet med akkvisisjon og etablering av internasjonale selskaper (Invest IN) er erfaringen dessuten at Innlandet vurderes som meget attraktivt basert på infrastruktur, arealer, nærhet til markeder, tilgang på arbeidskraft, sterk industrikompetanse- og kultur. Det som pekes på som den sentrale utfordringen i flere av prosjektene er å raskt nok få tilgang til tilstrekkelig mengde fornybar kraft.

Fornybar energiproduksjon er viktig for naturmangfoldet

En offensiv og kunnskapsbasert utbygging av fornybar energi vil være et avgjørende bidrag for å verne om viktige naturverdier i Innlandet. Utfasingen av fossile energibærere er avgjørende for å begrense temperaturøkninger som er nødvendig for å unngå katastrofale og dramatiske endringer i de viktigste økosystemene i Innlandet.

En høy andel av sårbare arter og økosystemer befinner seg i Innlandets skogområder som trues av klimaendringene. Temperaturøkningene som følge av menneskelig aktivitet ventes å få mest dramatiske utslag i boreale skogområder som dekker store deler av arealet i Innlandet. Vitenskapskomiteen for mat og miljø har i sin rapport om klimaendringenes virkninger på hovedøkosystem skog påpekt at «de pågående klimaendringene vil utsette norske skoger for forandringer i klimaforhold ulikt noe annet vi kjenner fra historisk tid [...] med store og tiltagende negative effekter på skogøkosystemet»^[5]

Generelt er oppvarmingen sterkest over land og størst i Arktis. Siden den boreale skogen befinner seg på høye breddegrader med stort sett kontinentalt klima, forventes den derfor å oppleve den største temperaturøkningen av alle skogbiomer i løpet av det 21. århundre; minst halvannen gang det globale gjennomsnittet. I 2020 ble det rapportert om årlige gjennomsnittstemperaturer som oversteg +6 °C i visse

områder av Sibir og +4,3 °C over normalen for 1981-2010 hvis man ser på gjennomsnittet for hele sibirsk Arktis]^[6]

Uten en betydelig vekst i produksjonen av fornybar energi, stilles vi overfor et scenario hvor klimaendringene vil skje så raskt at det ikke er mulig å utarbeide tiltak som verner om viktige arter i Innlandets skoger, eventuelt legger til rette for at disse artene kan migrere til områder som vil gi livsvilkår for artene. Økt fornybar energiproduksjon - også i Innlandet – vil være et avgjørende bidrag til å unngå raske og dramatiske endringer i naturgrunnlaget for sårbare arter.

^[1] Regional plan for klima, energi og miljø – høring, side 3. <https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/regionale-planer/regional-plan-for-klima-energi-og-miljo-horing/> (hentet 23.02.2023).

^[2] Regional plan for klima, energi og miljø. Planprogram. Vedtatt i fylkesutvalg 29. juni 2021 <https://innlandetfylke.no/f/p1/icc1fb42b-f610-4c7c-8d8b-e2edc334d8b1/planprogram-regional-plan-klima-energi-og-miljo.pdf> (hentet 17.02.2023)

^[3] Presentasjon ved Dialogmøte 5. januar 2023 for Regional områdeplan Innlandet, side 3 <https://www.statnett.no/om-statnett/moter-og-arrangementer/moter-og-arrangementer-2022/dialogmote-omradeplan-innlandet/> (hentet 22.02.2023).

^[4] Norske offentlige utredninger 2023:3 *Mer av alt – raskere – Energikommisjonens rapport*, side 9.

^[5] Vitenskapskomiteen for mat og miljø (202X) Klimaendringer og virkninger på hovedøkosystem skog. Et norsk sammendrag basert på VKM Report 2022:15 Impacts of climate change on the boreal forest ecosystem https://vkm.no/download/18_546280c018378f2c61a474f4/1667207830774/Klimaendringer%20og%20virkninger%20på%20hovedøkosystem%20skog.pdf (hentet 18.02.2023), side 8.

^[6] Ibid.